

«Det er barmhjertighet jeg vil ha, ikke offer».

To ganger i Matteusevangeliet siterte Jesus samme passasje fra Hosea 6:6, hvor Gud sier: «**Det er barmhjertighet jeg vil ha, ikke offer**». Han gjorde dette for å påpeke fariseernes mangel på barmhjertighet. Fariseerne var en gruppe mennesker som mange av oss, som har lest evangeliene, kjenner ganske godt. Men saken er at vi har vanskelig for å forestille oss at hvis vi ikke viser barmhjertighet, så er vi som fariseerne. Men la oss se nærmere på temaet barmhjertighet (eller mangel på det).

Den første gangen Herren brukte dette avsnittet fra Hosea, var da han kalte Matteus, den daværende tolleren, og senere apostel og evangelist. Matteus selv beskriver scenen:

Matteus 9:9-13

«Derfra gikk Jesus videre og fikk se en mann som satt på tollboden. Han het Matteus. Jesus sa til ham: «Følg meg!» Og han reiste seg og fulgte ham. Senere var Jesus gjest i huset. Det kom også mange tollere og syndere og var sammen med Jesus og disiplene hans til bords. Dette så fariseerne, og de sa til disiplene: «Hvorfor spiser mesteren deres sammen med tollere og syndere?» Men Jesus hørte det og sa: «Det er ikke de friske som trenger lege, men de syke. Gå og lær hva dette betyr: **Det er barmhjertighet jeg vil ha, ikke offer. Jeg er ikke kommet for å kalle rettferdige, men syndere.**»

Fariseerne hadde ikke feil: de som Herren spiste sammen med, var faktisk syndere. På grunn av dette mente de at Herren ikke burde ha kommet i nærheten av disse menneskene. Men de overså at Han kom nettopp for disse menneskene! Mens fariseerne sa «ikke kom nær dem, de er syndere», sa Herren: «Jeg vil spise og drikke med dem, for jeg kom for deres skyld, for å søke dem og kalle dem tilbake til omvendelse». Det er det samme også i dag: hvis vi unngår «syndere» – som om vi ikke

selv også er syndere – så er vi som fariseerne. Deres stolthet hadde fått dem til å klassifisere seg selv som «uten synd» og tillot dem ikke å vise barmhjertighet mot dem de anså som «syndere». Men Gud motstår de stolte og gir nåde til de ydmyke, som igjen er et avsnitt fra Det gamle testamente som er sitert to ganger i Det nye (Ordspråkene 3:34, Septuaginta (Merk: Septuaginta er den gamle greske oversettelsen av Det gamle testamente; omtrent 2/3 av Det gamle testamente i Det nye kommer fra denne versjonen)):

Jakob 4:6

«Men nåden han gir, er større. Derfor heter det: **Gud står de stolte imot, men de ydmyke gir han nåde.**»

Og 1 Peter 5:5

«Dere unge skal underordne dere de eldste. Og alle skal dere være kledd i ydmykhet mot hverandre. For **Gud står de stolte imot, men de ydmyke gir han nåde.**»

Ydmykhet er det Gud ser etter. Og dette er det fariseerne og deres likesinnede manglet, og det vi også mangler mange ganger. Et eksempel på denne oppførselen finner vi i evangeliet etter Lukas 18:9-14:

Lukas 18:9-14

«Til noen som stolte på at de selv var rettfærdige, og så ned på alle andre, fortalte Jesus denne lignelsen: «To menn gikk opp til tempelet for å be. Den ene var fariseer og den andre tollere. Fariseeren stilte seg opp for seg selv og ba slik: 'Gud, jeg takker deg for at jeg ikke er som andre mennesker, de som svindler, gjør urett og bryter ekteskapet, eller som den tolleren der. Jeg faster to ganger i uken og gir tiende av alt jeg tjener.' Tolleren sto langt unna og ville ikke engang løfte blikket mot himmelen, men slo seg for brystet og sa: 'Gud, vær meg synde nådig!' Jeg sier dere: Tolleren gikk hjem rettfærdig for Gud,

den andre ikke. For hver den som setter seg selv høyt, skal settes lavt, og den som setter seg selv lavt, skal settes høyt.»»

Gud elsker de ydmyke hjerter og forakter de stolte. Han ser ikke på hvor mange gode gjerninger vi har utført, hva vi har gjort eller ikke gjort. Hvis det vi gjorde ikke ble gjort av et ydmykt hjerte, som viste barmhjertighet mot andre, har det samme nullverdi som gjerningene til de stolte fariseerne hadde. For Herren «ønsker barmhjertighet og ikke offer». Men fariseerne ignorerte dette, og mange ganger ignorerer vi det også, når vi utfører religiøse gjerninger uten barmhjertighet.

Den andre gangen vi ser Herren tale til fariseerne, ved å bruke samme skriftsted fra Hosea 6:6, er i Matteus 12. Der leser vi:

Matteus 12:1-8

«På den tiden tok Jesus veien langs kornåkrene på sabbaten. Disiplene hans var sultne og ga seg til å plukke aks og spise. Fariseerne så det og sa til ham: «Se der! Disiplene dine gjør noe som det ikke er tillatt å gjøre på sabbaten!» Men han svarte: «Har dere ikke lest hva David gjorde da både han og mennene hans ble sultne? Han gikk inn i Guds hus, og de spiste skuebrødene, som verken han eller mennene hans hadde lov til å spise, men bare prestene. Eller har dere ikke lest i loven at prestene hver sabbat bryter sabbaten i tempelet og likevel er uten skyld? Men jeg sier dere: Her er det som er større enn tempelet! **Hadde dere skjønt hva dette ordet betyr: «Det er barmhjertighet jeg vil ha, ikke offer», da hadde dere ikke dømt dem som er uten skyld.** For Menneskesønnen er herre over sabbaten.»

Fariseerne kjente lovens bokstav svært godt. Og ifølge lovens bokstav hadde de rett. Men som Paulus sa:

2 Korinterbrev 3:5-6

«Vi er jo ikke selv i stand til å tenke ut noe på egen hånd. Det er Gud som gjør oss i stand til det, han som også gjorde oss til tjenere for en ny pakt som ikke bygger på bokstav, men på Ånd. For bokstaven slår i hjel, men Ånden gjør levende.»

Når noen holder seg bare til bokstaven, uten ånden, blir han ikke en Guds tjener, men en fariseer. For eksempel sa brevet «hold sabbaten». Men hvis barmhjertighet krevde det, for eksempel for at noen skulle bli helbredet på en sabbat, så hadde dette budet ingen virkning. **Barmhjertighet var og er større enn noe bud. For det største budet av alle er å elske hverandre.** Som Matteus 22:37-40 forteller oss:

«Han svarte: «Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand.» Dette er det største og første budet. Men det andre er like stort: «Du skal elske din neste som deg selv.» **På disse to budene hviler hele loven og profetene.**»

Og som 1 Johannes 4:20 sier:

«Den som sier: «Jeg elsker Gud», men likevel hater sin bror, er en løgner. For den som ikke elsker sin bror som han har sett, kan ikke elske Gud som han ikke har sett.»

Å elske Gud er det første budet, men å si at vi elsker Gud uten å elske hverandre er en løgn. Vi kan bare si «Jeg elsker Gud» hvis vi elsker hverandre. Og dette er det viktigste budet. Fariseerne kunne ikke forstå dette. De kunne ikke forstå at hele loven og profetene hang sammen med å elske Gud og hverandre. Sabbatsbudet og alle andre bud var underordnet å elske hverandre og vise barmhjertighet mot hverandre. Dette var lovens ånd. Men de kjente og aksepterte bare bokstaven. De var informert om bokstaven i minste detalj. Hva de skulle gjøre, når de skulle gjøre det, hvordan de skulle gjøre det, hva kravene var om dagene, årstidene, mengdene. De visste alt om lovens BOKSTAVE, men de ignorerte alt om lovens ÅND, ydmykheten, barmhjertigheten og kjærligheten til hverandre. Som Herren en gang sa til dem:

Matteus 23:23

«Ve dere, skriftlærde og fariseere, dere hyklere! Dere gir tiende av mynte og anis og karve, **men forsømmer det som veier mer i loven: rettferdighet, barmhjertighet og troskap.** Det ene burde gjøres og det andre ikke forsømmes.»

De skriftlærde og fariseerne var de første til å betale tiende og de siste til rettferdighet, barmhjertighet og tro. Men rettferdighet, barmhjertighet og tro er hovedpoenget, det viktigste, de viktigste sakene i loven. Dette er også de tingene som kommer fra et ydmykt hjerte, det hjertet Gud ser etter. Det spiller ingen rolle hvor mye vi gir i tiende eller hvilke andre ofre vi bringer. Hvis vi nekter å vise barmhjertighet mot våre medmennesker, er vi også som fariseerne. **For å si det på en annen måte: Det eneste som viser om vi er fariseere eller sanne Guds tjenere, er ikke våre ofre, men den barmhjertighet og kjærlighet vi viser hverandre. Sanne Guds tjenere viser barmhjertighet mot sine medmennesker. Fariseerne derimot bringer ofre uten barmhjertighet.** For fariseerne og deres likesinnede – som vi mange ganger er – er det ytre ting som teller, spesielt ting som andre kan se at de gjør, og som dermed nærer deres stolthet og egoisme. Som Matteus 23:1-7, 13-14 forteller oss:

«Så talte Jesus til folket og til disiplene og sa: «På stolen til Moses sitter de skriftlærde og fariseerne. Alt det de sier, skal dere derfor gjøre og holde. Men det de gjør, skal dere ikke rette dere etter. For de sier ett og gjør noe annet. De binder tunge bærer som ikke er til å bære, og legger dem på skuldrene til folk, men selv vil de ikke løfte en finger for å flytte dem. Alle sine gjerninger gjør de for at folk skal se det. De gjør bønneremmene brede og minneduskene store. De liker å ha hedersplassene i selskaper og sitte fremst i synagogene, og at folk hilser dem på torget og kaller dem rabbi. Ve dere, skriftlærde og fariseere, dere hyklere! Dere stenger himmelriket for menneskene. Selv går dere ikke inn, og dem som vil gå inn, slipper dere ikke inn. Ve dere, skriftlærde og fariseere, dere

hyklere! Dere eter enker ut av huset og holder lange bønner for syns skyld. Derfor skal dere få desto hardere dom.»

Det viktigste kjennetegnet ved fariseernes oppførsel er hykleri. En fariseer spiller gudfryktig, men hans hjerte er ugudelig. Han spiller ydmyk, mens han er full av stolthet. Han legger tunge byrder på menneskers skuldre, men han vil ikke engang røre disse byrdene. Han ber lange og endeløse bønner, men samtidig fortærer han enkers hus. Utad virker han religiøs og gudfryktig, men innvendig er han full av stolthet og uten barmhjertighet. I den grad vi oppfører oss slik, er også vi fariseere. Og dette er hva falsk religion ofte gjør: den er fariseisk, dvs. hyklerisk, tyngende, nådeløs og stolt. Mens sann religion er som Jakob 1:27 definerer den:

Jakob 1:27

«En gudsdyrkelse som er ren og feilfri for Gud, vår Far, er å hjelpe enker og foreldreløse barn i deres nød, og ikke la seg flekke til av verden.»

Sann og feilfri religion for Gud er ikke religionen med det perfekte dogme eller de mange religiøse gjerningene, men bare **religionen med barmhjertighet og kjærlighet.**

Når vi kommer tilbake til fariseerne, kan vi sammenligne deres oppførsel og de som etterligner dem, med Jesu oppførsel. De hadde ingen barmhjertighet med «synderne». Han spiste sammen med dem og prøvde å helbrede dem. De gjorde alt for å bli sett av andre. Men Han gjorde mirakler og skjulte seg selv eller ba de helbredede om IKKE å spre nyheten. Hvorfor? Fordi Han levde etter det Han lærte. Han hadde sagt:

Matteus 6:1-6

«Pass dere for å gjøre gode gjerninger for øynene på folk, for å bli sett av dem. Da får dere ingen lønn hos deres Far i himmelen. Når du gir en gave til de fattige, skal du ikke utbasunere det, slik hyklerne gjør i synagogene og på gatene for å bli æret av mennesker.

Sannelig, jeg sier dere: De har alt fått sin lønn. **Når du gir en slik gave, skal ikke den venstre hånden vite hva den høyre gjør, for at det kan være en gave i det skjulte. Og din Far, som ser i det skjulte, skal lønne deg.** Når dere ber, skal dere ikke gjøre som hyklerne. De liker å stå i synagogene og på gatehjørnene og be for å vise seg for folk. Sannelig, jeg sier dere: De har alt fått sin lønn. Men når du ber, skal du gå inn i rommet ditt og lukke døren og be til din Far som er i det skjulte. Og din Far, som ser i det skjulte, skal lønne deg.»

Dette var det han lærte, og dette var også det han gjorde. Derfor gjemte han seg etter miraklene.

For å konkludere: Rettferdighet, barmhjertighet, tro og å elske hverandre er det som teller. Ikke offer. Vår Gud har ikke behov for at du og jeg ofrer noe til Ham. Våre religiøse feiringer eller regler betyr ingenting for Ham når vi ikke har barmhjertighet. I denne ubarmhjertige verden ønsker Gud at vi skal være Hans budbringere av barmhjertighet. I denne urettferdige verden skal vi gjøre rettferdighet. I denne troløse tid ønsker Han at vi skal ha tro. Dette var det Herren mente da Han sa at vi er jordens salt og lys:

Matteus 5:13-16

«Dere er jordens salt! Men hvis saltet mister sin kraft, hvordan skal det da bli gjort til salt igjen? Det duger ikke lenger til noe, men kastes ut og trækkes ned av menneskene. Dere er verdens lys! En by som ligger på et fjell, kan ikke skjules. Heller ikke tenner man en oljelampe og setter den under et kar. Nei, man setter den på en holder, så den lyser for alle i huset. Slik skal deres lys skinne for menneskene, så de kan se de gode gjerningene dere gjør, og prise deres Far i himmelen!»

På grunn av mennesker som vandrer i barmhjertighet, rettferdighet og tro, har denne verden fortsatt lys, vårt lys, i seg. La oss bevare dette og la dette lyset, Herrens lys, skinne gjennom oss i denne verden, til glede for vår Far, og ikke vandre i døde religiøse gjerninger, men i barmhjertighet, rettferdighet og tro, akkurat som vår Mester gjorde. For som også Mika 6:8 sier:

Mika 6:8

«Han har åpenbaret deg, menneske, hva godt er; og hva krever Herren av deg uten at du skal gjøre rett og gjerne vise kjærlighet og vandre ydmykt med din Gud?»